

Pinsker ve Siyasi Siyonizm* (Ölümünün onuncu yıldönümünde Dr. Pinsker'in anısına) (1902)**

Achad Ha-Am***

 Çevirmen: Ömer Faruk Kalıntürk****

Geçtiğimiz 21 Aralık (1901) Dr. Leo Pinsker'in ölümünün onuncu yıldönümüydü.

Her şeyin olağanüstü bir hızla değiştiği, olayların birbirini itip kakarak her gün yeni bir heyecanla geliştiği, insanların birbiri ardına yükselip düştüğü, güne meşhur biri olarak başlayıp yarına kadar unutulduğu, bir anlığına zirveye çıkıp ardından dibe vurduğu, günün karmaşasından insanların dünün sükunetine dönüp bakmaya zaman bulamayacakları kadar gürültülü olduğu günümüzde, on yıl uzun bir süredir.

Pinsker, bugünün insanların bir anda unuttuğu dünün adamlarından biridir. On yıl önce öldü ve bu on yıl içinde her şey değişti, biz de onlarla birlikte değiştik. Yeni kuşlar geldiler ve beraberlerinde yeni şarkılar getirdiler. Kaba ve cırtlak bir koro halinde ötüyorlar. Bu uğultunun içinde, dünyanın artık hatırlamadığı yalnız bir ozanın mahzun ezgilerini acaba kim hatırlayacak?

Pinsker zamanında *Hovevey Zion*'un [Siyon Sevdalıları] başkanıydı ve Filistin'in kolonizasyonu için çok çalıştı. Ancak aradan geçen süre içinde *Hibbat Zion*'un [Siyon Sevgisi] yerini Siyonizm aldı. Pinsker'in ve dünün *Hovevey Zion*'unun zamanını ve enerjisini emen "sızma" politikasının sonucu olan bu ehemmiyetsiz kolonizasyon, bugün Siyonizm'deki en acemi kişi için bile bir neşe kaynağıdır. Herkes bilir ki Herzl, Siyonist ideali daha geniş bir temele -siyaset ve diplomasiye, bankalara ve tüzüğe- dayandırarak seleflerinin dar ufkunu genişletmiştir.

Yirmi yıl önce Pinsker, *Autoemancipation* [Kendi Kendini Özgürleştirme] adında otuz altı sayfalık küçük bir kitapçık kaleme aldı. Zamanında bu kitapçık belli bir heyecan yaratmış ve bazı tepkilere yol açmıştı. Ama yeni düzenlemeden önce yazılmış küçük bir broşüre şimdi kim dikkat ediyor? Artık elimizde *Judenstaat* [Yahudi Devleti], tartışmalar ve konuşmalarla dolu dört Kongrenin raporları ve Siyonizmi her yönüyle ve her ayrıntısıyla açıklayan ve anlatan her dilde bir yığın broşür ve bildiri yok mu?

Evet, -Pinsker zamanında büyük bir adamdı, Siyonizmin "öncülerinden" biriydi- yeni Siyonistler bile bu kadarını kabul ediyor. Ve Siyonist olmayanlara Siyonist fikrin tarihini anlatma fırsatı bulduklarında bilimsel olarak kabul gören şekliyle "embriyonik" dönemle başlarlar. Burada Siyonizm'in doğuşundan önce gelen ve onun yolunu hazırlayan tüm değerli insanları bir nefeste överler, Pinsker'i ve onunla çağdaş olan *Chovevé Zion*'un diğer liderlerini unutmazlar. Ancak tüm bunlar onlar için Herzl'in *Der Judenstaat* adlı kitapçığında kendini ortaya koyduğu 1896 yılı ile başlayan ana temaya giriş niteliğindedir. Burada bir çizgi çekiyorlar sanki şöyle demeleri gerekiyormuş gibi; "Buraya kadar Siyonizm'in embriyonik dönemi yani doğumu için hazırlık dönemi. Şimdi tüm görkemi ve ihtişamıyla Siyonizm'in kendisini seyredin!"

O halde nasıl oldu da birçok insan Pinsker'in on yıl önce, 21 Aralık'ta öldüğünü aniden hatırladı ve bu üzücü yıldönümünde birçok yerde ruhunun huzuru için dualar okundu ve onuruna konuşmalar yapıldı? Doğrusunu söylemek gerekirse, bunun tek nedeni "ehemmiyetsiz kolonizasyon" hareketinin hala varlığını sürdürmesi ve kolonilerin desteklenmesi için çalışan bir teşkilâtın¹ hala var olmasıdır. Bu nedenle ve sadece bu nedenle -Filistin kolonileri için çalışanların ve daha sonra onları desteklemek için kurulan bu teşkilâtın başında durduğu için- Pinsker, onu şahsen tanıma ve onunla birlikte çalışma ayrıcalığına sahip olan kendi

* Achad Ha-Am, "Pinsker and Political Zionism," in *Ten Essays on Zionism and Judaism*, trans. Leon Simon (London: George Routledge & Sons, Ltd., 1922), 56-90. Metin içerisinde köşeli parantezle "[...]" belirtilen ifadeler Türkçe çevirmene aittir.

** Pinsker 1891 yılında Odesa'da vefat etmişti.

*** Achad Ha-Am ("halktan biri"), 1856'da Rusya'da doğan ve 1908'den vefat ettiği 1927 yılına dek Londra'da yaşayan ünlü İbrani düşünür ve deneme yazarı Aşer Ginzberg'in mahlasıdır.

**** Dinler Tarihi Doktora Adayı, Exeter Üniversitesi, Teoloji ve Dini Araştırmalar, o.kalinturk@exeter.ac.uk
Ph.D. Candidate, University of Exeter, Department of Theology and Religion, o.kalinturk@exeter.ac.uk

¹ Hovevey Zion.

ülkesinin gerçek *Hovevey Zion'*unu oluşturan meslektaşları tarafından hatırlanmaktadır. Yıldönümünü kamuoyunun ilgisini çeken bir konu haline getirenler de onlardır. Eğer bu olmasaydı takvimleri siyasi Siyonizm'in doğuşuyla başlayan yeni Siyonistler, Herzl'den on beş yıl önce, siyasi Siyonizm'in tüm teorisini baştan sona, mantıki bir bütünlük ve sonraki hiçbir çalışmada görülmeyen bir üslup yüceliğiyle ortaya koyan bu adamı hatırlamayacaklardı.

Mezkur nevezhur Siyonistler, siyasi Siyonizm teorisinin yazarı olarak Pinsker hakkında hiçbir şey bilmediklerine göre onu nasıl hatırlasınlar? Ve eğer liderleri onlara açıkça ya da ima yoluyla, yazılı olarak ya da tartışma ortamlarında, Siyonist Kongrelerde ya da bunların dışında bu teorinin gerçek yazarının kim olduğunu, ondan sonra gelen herkesin içtiği gerçek kaynağın kim olduğunu henüz söylemediyse onu nereden bilsinler?² Pinsker'in orijinali Almanca olan broşürünün baskısı çoktan tükendi ve nadir bulunuyor. Propaganda amacıyla, Siyonist örgütün yardımıyla ve liderlerinin onayıyla her gün çoğu tatsız tuzsuz yeni broşürler yayınlanır ve halk arasında yayılırken, Pinsker'in her ülkedeki zeki Yahudileri Siyonist fikre çekebilecek eşsiz bir yeteneğe sahip olan bu broşürü bugüne kadar yeni bir baskıyla onurlandırılmadı.³ Özellikle Batı'daki yeni Siyonistlerin çoğu onu hiç görmemiş, hatta kıymetini bile iştmemişlerdir.⁴ Duydukları tek şey, Herzl'den önce de Siyonistlerin var olduğu, ancak bunların büyük bir siyasi fikri kavramaktan aciz, Filistin'de birkaç koloni kurarak ve onları yarım peni ile destekleyerek Yahudi sorununu çözmeyi düşünen zavallı, basit fikirli hayalperestler olduğudur. Pinsker'e gelince o, bu zavallı hayalperestlerin lideriydi.⁵

Pinsker'e Siyonist hareket içinde hak ettiği onurlu yeri iade etmenin zamanının gelip gelmediğinden şüpheliyim. Kargaşanın ve bağırış çağırışın tam ortasındayız ve henüz gerçek ve tarafsız bir yargıya yer yok. Bu daha sonraki tarihe, "kargaşanın ve bağırış çağırışın sona erdiği", kişiliklerin ve geçici durumların etkisinin yerini daha genel ve daha kalıcı bir ulusal *motife* bıraktığı zamana bırakılmalıdır. Ancak Pinsker'in anısı şu anda kamuoyunun zihninde olduğu için -bir anlığına da olsa- Pinsker'in halkına getirdiği ancak henüz itibar görmediği mesajı hatırlama fırsatından uygunsuz bir şekilde yararlanamayız.

358 Bu mesaj, daha önce de söylediğim gibi *siyasi* Siyonizm'in mesajıdır. Pinsker, siyasi Siyonizm için açık bir teorik temel ortaya koyan ilk kişiydi. Aynı zamanda bu fikrin hayata geçirilmesi için -sadece ana hatlarıyla da olsa- kesin bir pratik program üzerinde çalışan ilk kişidir. Yeni Siyonistler bu programa ya da bu programdaki temel noktalara sıkı sıkıya sarıldılar, bu program nedeniyle kendilerine "siyasi" diyorlar ve böylece inandıkları gibi onları öncekilerden ayıran orijinal özelliği ifade ediyorlar. Pinsker, teorik ve pratik tüm öğretisini, üslubunun kısalığı ve sistematik bir düzenlemenin yokluğu ile karakterize edilen küçük bir broşüre sıkıştırdı. Öfkeli duyguları, düşüncenin soğuk süreçleri için çok güçlüydü ve fikirlerini sistematik olarak düzenlemesine izin vermiyordu. Pinsker bilimsel bir tez yazmadı, harici ve dahili yozlaşmamıza karşı öfke ve kederle dolu, gür, buruk ve yürekten gelen bir çığlık attı. Bu nedenle bazıları şairane bir belagat zenginliğiyle defalarca tekrarlanan, diğerleri ise bu arada kısaca ima etmekten öteye gitmeyen fikirlerinin bölük pörçük parçalarını bir araya getirmeden ve öğretisinin tam anlamını keşfetmeden önce onun büyük bir dikkatle incelenmesi gerekmektedir.

Ben de burada bunu denemeyi öneriyorum. Ancak her şeyden önce -tüm okuyucularım için açık olmayabilecek- amacımın yalnızca Pinsker'in öğretisini günümüz siyasi Siyonizm'iyle ilişkisi içinde açıklamak olduğunu belirtmeliyim. Burada genel olarak siyasi Siyonizm hakkındaki kendi görüşlerimi açıklamıyorum. Bu konuda söyleyeceklerim okuyucularımın birçoğuna tanıdık gelecek olan çeşitli

² Şimdi Herzl'in Pinsker'i ve broşürünü -ilk kez- Beşinci Kongre'nin oturumlarından birinde övdüğünü duyuyoruz. Bu Kongre, Rusya'daki *Chovevé Zion'un* ölüm yıldönümünde Pinsker'in adını ön plana çıkarmasından birkaç hafta sonra Basel'de toplanmıştı. Bu, Siyonist Kongre başkanının hala bazen Rus Yahudilerinin kamuoyuna kulak verdiği bir kanıttır. Ancak elbette bu durum yukarıda söylenenleri etkilemez.

³ Bu Deneme'nin yayınlanmasından yaklaşık bir yıl sonra ikinci bir baskı yayınlanmıştır (Leon Simon).

⁴ Burada, Pinsker'in broşürünün içeriğinin Rusya'da bile ne ölçüde unutulduğunu gösteren bir olay var. Kısa bir süre önce, Rusya'daki bazı Yahudi dergileri, Odessa Komitesi'nin evrakları arasında bulunan Pinsker'in 1883 tarihli bir mektubunu yayınladı. Mektup, broşüründe ayrıntılı olarak açıkladığı fikirlerin sadece birkaç başlığını içeriyordu. Ancak dergiler şaşırmış ve bu mektuptan Pinsker'in yirmi yıl kadar önce günümüzün Siyonist hareketini "olduğu gibi öngörmüş" olduğunun anlaşıldığını belirtme gereği duymuşlardır.

⁵ Avusturya'da *Hovevey Zion* [Siyon Sevdalıları], Herzl'in zamanından çok önce kendilerine "Siyonist" diyorlardı. Bu ismi Dr. Birnbaum'un *Selbst-Emanzipation* adlı dergisinde icat ettiğine inanıyorum. Herzl broşüründe birkaç kez "Siyonistlerden" bahseder ve onları hicivli bir şekilde çaydanlığın buharıyla ağır bir yükü kaldırmaya çalışırken tasvir eder (Theodor Herzl, *Der Judenstaat: Versuch einer modernen Lösung der Judenfrage* (Leipzig and Vienna: M. Breitenstein's Verlags-Buchhandlung, 1896), 4).

makalelerde dile getirilmiştir ve bu önceki ifadeler sanırım burada hemfikir olmadığım her nokta hakkında yorum yapma zorunluluğundan beni muaf tutmaktadır. Bu makalede, Pinsker'in de bakış açısı olan siyasi Siyonizm'in temel bakış açısını kabul ediyorum ancak birazdan göreceğimiz gibi Pinsker bu bakış açısını kendine özgü bir hale getirerek bugünlerde "manevi Siyonizm" olarak adlandırılan Siyonist ideale daha çok yaklaştırdı.

Pinsker Siyonizm fikrine daha sonraki tüm siyasi Siyonistlerin yaptığı gibi ulusal varlığımız ve birliğimiz için çökmekte olan eski temelin yerine yeni bir temel aramanın gerekliliğiyle hareket eden bir Yahudilik sorunuyla değil, özgürleşme ve genel ilerlemenin bile Yahudilerin uluslar arasındaki aşağılanmış ve emniyetsiz konumunu iyileştirmeyeceğine ve kendimize ait bir ulusal yurdumuz olmadığı sürece antisemitizmin asla sona ermeyeceğine dair kesin bir kanaat taşıyan bir Yahudi halkı sorunuyla varmıştır. Ancak Pinsker'in İsrail ile öteki uluslar arasındaki kan davasının ebediliğine dair bu kanaate nasıl vardığını özellikle incelemekte fayda var çünkü bu daha sonraki Siyonistlerden farklı bir yoldur ve Pinsker'in mesajına kendine özgü bir renk katan da bu farklılıktır.

Pinsker, diğer insanlardan daha fazla nefret edilmemize ve hor görülmemize yol açan üç temel neden bulmaktadır ve her üçü için de ayrı bir Yahudi Devleti dışında bir çare yoktur.

İlk neden ulusal bir nedendir ve kökleri insan psikolojisinin derinliklerinde yatmaktadır. Tüm insanlığın kardeşlik ve uyum içinde yaşayacağı ve ulusal engellerin artık var olmayacağı o büyük günün gelip gelmeyeceğini bilemeyiz ancak en iyi ihtimalle bile o Mesih çağından önce binlerce yıl geçmesi gerekir. Bu arada uluslar, esas olarak aralarındaki temel eşitliğe dayanan *göreceli* bir barış durumunda yan yana yaşamaktadır. Her ulus, diğer ulusların ulusal varlığını tanır ve kabul eder ve birbirleriyle düşmanlık ve hatta savaş halinde olanlar bile birbirlerini aynı ulus düzleminde duran eşitler olarak tanımak zorunda kalırlar ve bu nedenle her biri diğerine karşı büyük ve küçük, güçlü ve zayıf ayrımı olmaksızın belirli bir saygı duygusu besler. Ancak İsrail halkı için durum farklıdır. Bu halk uluslar arasında sayılmaz çünkü topraklarından sürgün edildiğinden beri bir ulusu diğerinden ayıran temel milliyet özelliklerinden yani "dil ve gelenek birliği ve yerel komşuluk olmadan düşünülemez olan o orijinal ulusal yaşamdan" yoksundur. Bu özelliklerden yoksun olduğumuz içindir ki diğer uluslar bizi kendileriyle aynı düzlemde, bütünsel değer bakımından kendilerine eşit bir ulus olarak görmemektedirler. Doğru, sürgün edildiğimiz 359 topraklarda bile manevi olarak ayrı bir ulus olmaktan vazgeçemedik ancak bu manevi ulus olma durumu, diğer ulusların gözünde bize bir ulus statüsü kazandırmak şöyle dursun, bir halk olarak bize duydukları nefretin nedenidir. İnsanlar, bedensiz yani fiziki bir örtüsü olmadan dolaşan bir ruhtan her zaman dehşete düşerler ve dehşet nefreti doğurur. Söz konusu manevi ulus olma, tedavi etmekte güçsüz olduğumuz bir tür psişik hastalıktır. Tüm çağlarda insanlar hayal güçlerinin gördüğü her tür hayaletten korkmuşlardır ve İsrail onlara bir hayalet olarak görünmüştür ama sadece düşlerinde değil, gözleriyle gördükleri bir hayalet. Dolayısıyla ulusların Yahudi milliyetine duydukları nefret, "demonopati"⁶ olarak bilinen türden psişik bir hastalıktır ve yaklaşık iki bin yıl boyunca nesilden nesile aktarılan bu hastalık, artık kökü kazınamayacak kadar köklü bir hale gelmiştir. Bu nefretin birincil nesnesi birey olarak Yahudiler değil, Yahudiliktir. Bununla kastedilen gerçek uluslar arasında ayrı ve farklı bir şey gibi dolaşan ve onların gizli iblis korkusu melekelelerini uyandıran o soyut milliyet, o bedensiz hayalettir. Nitekim Yahudi olmayan ferdlerin bir yandan Yahudi tanıdıklarıyla barış ve dostluk içinde yaşarken bir halk olarak Yahudilere karşı derin düşmanlıklarını muhafaza ettiklerini, diğer yandan da ulusal eğilimlerin ve uluslararası ilişkilerin zaman içindeki tüm değişimleri boyunca, tıpkı varlığına inandıkları öteki hayalet türlerine duydukları nefret gibi tüm ulusların Yahudilere duydukları nefreti her zaman sürdürdüklerini görüyoruz.⁷

O halde bu ulusal nefretten kurtulmak için ne yapmalıyız?

Uluslarla asimile olmak mı? Eğer ruhun derinliklerine kadar ulaşan ve yok oluşla sonuçlanan gerçek asimilasyon kastediliyorsa bu doğal olmayan bir tür ölümdür ve kendi çabalarımızla buna neden olmak istemeyiz.⁸ Ancak Yahudilerin belli bir kesimi tarafından savunulan her derde deva yüzeysel asimilasyon

⁶ [Şeytanlar tarafından ele geçirilme sanrısı].

⁷ Leo Pinsker, *Autoemancipation* (Berlin: W. Issleib, 1882), 1-7 [1903 tarihli ikinci baskıda 7-11].

⁸ Pinsker, *Autoemancipation*, 15 [17].

bizim için işleri daha da kötüleştirebilir. Pinsker'in kendisi bu sonuca bu kadar çok kelimeyle varmıyor ancak bu, az önce bahsedilen fikrin zorunlu bir sonucudur. Çünkü antisemitizmin kaynağının, diğer ulusları bizde kendilerine eşit statüde bir ulus görmeye zorlayacak somut bir ulusal varlığımızın olmamasında yattığı düşünüldüğünde, ne kadar çok asimile olursak -çevremizi ne kadar çok taklit eder ve ulusal farklılığımızı ne kadar çok törpülersek- ulusal varlığımızın o kadar az somut ve o kadar manevi olacağı ve dolayısıyla antisemitizmi doğuran hayalet korkusunun o kadar yoğunlaşacağı açıktır.

O halde antisemitizmi yok etmenin tek bir yolu kalmaktadır. Yeniden gerçek bir ulus haline gelmeliyiz ve bir ulusun diğerine eşit olduğu tüm o temel milliyet niteliklerine sahip olmalıyız. Bu nitelikler yukarıda bahsedilenlerdir; ortak bir toprak, ortak bir dil ve ortak gelenekler. "Özgün bir ulusal yaşamı" yaratan bunların birleşimidir.⁹

Düşüşümüzün ikinci nedeni siyasi niteliktedir. "Genel olarak konuşursak" diyor Pinsker, "yabancıya aşırı düşkün hiçbir ulusa rastlamayız. Bu, temeli etnolojiye dayanan bir gerçektir ve hiçbir ulus bunun için suçlanamaz." Yahudi her yerde yerli halk tarafından bir yabancı olarak görüldüğüne göre çeşitli ülkelerdeki ev sahiplerimiz bize, aralarına kalıcı olarak yerleşen diğer yabancılar gibi davransaydı şikâyet etmeye hakkımız olmazdı. Ama aslında her yerde insanların Yahudileri diğer yabancıardan çok daha fazla sevmediğini görüyoruz. Bunun nedeni nedir? Pinsker'e göre insanların varlıklı bir misafire ve beş parasız bir dilenciye farklı şekilde davranmalarının nedeni aynıdır. Birincisi eşit olarak gelir, biz ya da başkaları bundan hoşlansak da hoşlanmasak bile onun da misafirperverlik gösterdiği bir evi vardır ve bu nedenle arkadaşlığından tamamen memnun olmasak da onu ağırlamayı görevimiz olarak kabul ederiz. O ise kendi evinde başkalarına nasıl davranıyorsa kibar toplum kurallarının gerektirdiği şekilde davranılmasını talep etme hakkına sahip olduğunun bilincindedir. Evsiz dilenci öyle değildir. O kendi adına misafirperverlik yükümlülüklerinden muaftır çünkü bunları yerine getirme fırsatı yoktur. Bu nedenle konukseverliğimizi talep etmesi saf bir hayırseverlik talebidir. Bu, hakların ve görevlerin eşitliği ilkesine eşit bir kişinin başvurusu değildir. Bu, bizden daha zayıf ve alçakgönüllü, alabilen ama veremeyen birinin merhamet başvurusudur. Bu nedenle yoksul adamı hoş karşılayacak ve ona kendimizden biri gibi sevgi ve saygıyla davranacak kadar merhametli olsak bile eşitlik yalnızca dış görünüşten ibarettir. Kalbimizin derinliklerinde ona bir iyilik yaptığımızı, iyi kalpliliğimizden dolayı ona iyi davrandığımızı, hayırsever ve yardımsever eğilimimiz olmasaydı yapmaktan vazgeçebileceğimiz bir şeyi yaptığımızı hissederez ve o da hisseder. Yalnızca bu duygu bile aramızda büyük bir uçurum yaratmaya ve onun bizim gözümüzdeki değeriyle kendi gözündeki değerini düşürmeye yeter.

Peki uluslar arasında İsrail'i hangi resim temsil eder? Varlıklı konuk resmi değil çünkü İsrail'in diğer uluslara karşı konukseverlik yükümlülüklerini yerine getirebileceği kendine ait bir yeri yoktur. İsrail kapı kapı dolaşıp onlardan kendisinin başkalarına vermediği şeyleri kendisine vermelerini isteyen bir dilenci gibidir. Bu nedenle diğer uluslar Yahudi'yi kendileriyle eşit görmezler ve aralarında yaşayan diğer tüm yabancılar gösterdikleri iyi davranışı ona gösterme yükümlülüğünü tanımazlar. O zaman ona yer açacak kadar nazik olurlarsa bu sadece alıcıya aşağılayan bir hayırseverlik eylemidir. Cömertlikleri en uç noktaya ulaştığında yoksul ziyaretçiye verebilecekleri en büyük nimeti, eşit haklar nimetini verirler. Ancak eşit hakların verilmesinin iki tarafın gerçek eşitliğine dayanan bir görev değil de bir cömertlik eylemi olması, bu nimetin ahlaki değerini ortadan kaldırır ve onu yalnızca yasama mekanizmasının bir parçası haline getirir. Veren kişi veren olduğunu, alan kişi de alan olduğunu asla unutamaz. Bu nedenle Yahudilerin özgürleşmesi tüm ülkelerde sadece siyasi olmuştur ve öyle kalmalıdır, sosyal değil. Yahudi bir vatandaş olarak eşit haklara sahiptir ancak bir insan olarak toplumun mahrem yaşamında rol alan biri olarak eşitliğe sahip

⁹ Pinsker, bugün "manevi milliyetçilik" olarak adlandırılan, ayrı bir ulusal bölgeye olan ihtiyacı reddeden, er ya da geç dağıldığımız topraklarda bir ulus olarak eşit haklar elde edeceğimize, yani birçok ülkede vatandaş olarak eşit haklar elde ettiğimiz gibi bu topraklarda da kendimize özgü ulusal yaşamımızı sürdürmemize izin verileceğine, yani diğer sakinler gibi sosyal ve siyasi yaşama katılmamıza izin verileceğine inanan görüşün ortaya çıktığı günlerden önce öldü. Ancak Pinsker, ilk kez ulusal eşitlik talep ederek ve ruhani milliyetçiliğin formülü olan "Yahudi ulusunun diğer uluslarla aynı haklara sahip olması" ("die Gleichstellung der jüdischen Nation mit den anderen Nationen"- Pinsker, *Autoemancipation*, 7 [11]) formülünü özgürleşme savunucularının eski formülünün yerine koyarak bu görüşün temelini atmaktadır: "Yahudiler için de diğer vatandaşlarla aynı haklar". Bununla birlikte Pinsker'in görüşünün temelinde, ulusallığın somut niteliklerinden yoksun olduğumuz sürece ulusal eşitliğe ulaşamayacağı yatmaktadır. Sadece manevi anlamda ulus olan bir ulus, diğer ulusların kendilerine rakip olarak göremeyeceği bir canavarlıktır, bu da onun gerçek ulusların sahip olduğu hakların aynısını talep etme hakkını tanıyamayacakları anlamına gelir.

değildir. Hem Yahudi olmayanlar hem de Yahudiler bu gerçeğin bilincindedir ve bu nedenle eşit haklara sahip olmasına rağmen Yahudi kendi gözünde bile aşağı bir konumda kalmaya devam eder ve Yahudi olmayan toplumda Yahudiliğini gizlemeye çalışır. Yahudi olmayanlar ona kökenini hatırlatmadıklarında sanki bu onlar için bir kayıtsızlık meselesiymiş gibi davrandıklarında onlara minnettar olur.

Sonuç olarak Yahudiler her zaman alan insanlar olmaktan çıkıp kendileri için istediklerini başkalarına da verebilen saygın ziyaretçiler konumuna yükselmedikçe Yahudi olmayan ülkelerde gerçek sosyal eşitliğe asla ulaşamazlar. Başka bir deyişle Yahudiler bir kez daha efendi ve ev sahibi olacakları kendilerine ait bir vatana sahip olmalıydılar. O zaman diğer ulusların gözündeki yerleri kendiliğinden yükselecek ve ayak bastıkları her yerde yerliler tarafından eşit olarak kabul edilecekler ve aralarında kalmak için gelen diğer yabancılara gösterdikleri saygının aynısını Yahudilere de göstermekle kendilerini yükümlü sayacaklardır.¹⁰

Yukarıda açıklanan iki nedenin yanı sıra Yahudi olmayanların Yahudilere karşı nefretini pratik bir hale getiren ve bunu fiziki kısıtlama ve zulüm şeklinde fiili olarak uygulamaya koyan, ekonomik karakterli üçüncü bir neden daha vardır.

Uygur ulusların yaşamında var olma mücadelesi barışçıl rekabet biçimini alır. Bu alanda her devlet yerli ile yabancı arasında belli bir ölçüde ayırım yapar ve her ikisine de yer olmayan yerlerde yerliyi tercih eder. Bu ayrımcılık, yerlinin kendi dengi olarak gördüğü onurlu yabancıya karşı bile uygulanır ve devletteki varlığına yalnızca nezaket ve hayırseverlikten dolayı müsamaha gösterilen zavallı serseriye karşı çok daha büyük bir ayrımcılık yapılacağı mantıklıdır. Eğer büyük bir eviniz varsa, aileniz ve saygın ziyaretçileriniz için yeterince yeriniz varsa, dilenciye köşesini çok görmezsiniz hatta sizinle istediği kadar yaşamasına izin verirsiniz. Ancak aile büyüdüğünde ve ev sıkışık gelmeye başladığında saygı duymak ya da beslemek zorunda olmadığınız dilenci konuklara hemen şüpheyle bakarsınız. Sonrasında eğer onların sıkışıp size yer açmadıklarını, tam tersine sizi sıkıştırdıklarını umursamadan kendilerine daha fazla yer açmaya çalıştıklarını görürseniz, o zaman yerlerini unutma küstahlıklarına içerlersiniz ve öfkeyle onları yaka paça dışarı atarsınız ya da en azından kendi köşelerine geri gönderir, orayı olabildiğince küçültür ve gelecekte de katı bir şekilde oraya hapsedersiniz. Ancak saygıdeğer konuklara yine de hürmetle davranılacak ve değerli bir odayı işgal ettikleri için içten içe onlardan hoşlanmasanız da kendilerinin sınırı aştığı ve sabrınızın tükendiği istisnai durumlar dışında nezaket sınırlarını aşmalarına ve onları sokağa atmanıza izin vermeyeceksiniz. 361

Böylece Yahudilerin sayısının az olduğu yerlerde bile varoluş mücadelesindeki başarıları, yetenekleri ve azimlerinin hayatın çeşitli alanlarındaki rakiplerine karşı kendilerine sağladığı avantaj nedeniyle komşularının kin ve nefretini üzerlerine çektiklerini görüyoruz ve Yahudi yerleşiminin önemli olduğu yerlerde Yahudi karşıtlığı, Yahudi tarafında herhangi bir başarı olmasa bile sadece varoluşları gerçeğinde bahanesini bulur çünkü varlıkları, yoksul ve sınırlandırılmış olsa da komşularının hissedeceği bir rekabete yol açmaya mahkumdur. Her iki durumda da yerli halk, diğer uluslar arasında sadece acı çekerek yaşamasına izin verilen ve hayırseverlerini utanmadan itip kakacak kadar nankör olan sefil bir ulusa karşı duygularını dizginlemek ve mükemmel bir nezaketle davranmak zorunda olduğunu düşünmez.¹¹

O halde bu neden de daha önce bahsedilen diğer nedenler ortadan kaldırılmadıkça giderilemez. Kendimiz için bir ev inşa etmeliyiz ve o zaman yabancı ülkelerde bile saygın bir misafir pozisyon elde edeceğiz, böylece yerli halkla rekabetimiz diğer yabancılarınkinden daha fazla kırgınlık ve kıskançlık uyandırmayacaktır. Ancak ekonomik neden diğerlerinden farklıdır. Ulusal ve siyasi çöküşümüz ahlaki bir olgudur bu sebeple kendine ait somut bir yaşamı olan bir ulus olarak ve başka yerlerde gördüğü misafirperverliği başkalarına da gösterebileceği bir toprağa sahip olarak dünyanın gözünde daha yüksek bir yerde durmamız gibi sadece ahlaki bir çare gerektirir. Ancak ekonomik nedeni ortadan kaldırmak için bu rekabetin aşırı olduğu yerlerde Yahudi ve Yahudi olmayanlar arasındaki rekabeti azaltmamız gerekir. Çünkü saygın bir misafir bile ancak belirli sınırlar dahilinde ekonomik özgürlüğe sahiptir. Eğer bu sınırları aşarsa ve rekabeti yerli halkı çok zorlarsa, yerli kendini korumak zorunda kalır. Bu durumda ya yabancıların

¹⁰ Pinsker, *Autoemancipation*, 7-10 [11-13].

¹¹ Pinsker, *Autoemancipation*, 10-11 [13-14].

haklarını yasal olarak kısıtlar ya da bazen zor kullanır. Halkımız için ayrı bir devlet kurmayı başarısak, devlet çok küçük olsa ve Yahudilerin çoğu buldukları yerde kalsa ve sadece çok küçük bir azınlık devletimize yerleşmeye gitse bile, anti-Semitizmin ilk iki nedeni ortadan kalkacaktır. Çünkü Yahudilerin efendi olacağı ve ulusal yaşamlarının kendi ruhlarına uygun olarak gelişeceği bir Yahudi Devleti'nin varlığı gerçeği, tek başına bu gerçek bile üzerimizdeki aşağılık damgasını kaldırmaya ve bizi dünyanın gözünde diğer uluslarla eşit değerinde, onların ayrıcalıklarını ve görevlerini paylaşan bir ulus seviyesine yükseltmeye yetecektir. Böylece diğer ulusların bize karşı tutumu artık birbirlerine karşı tutumlarından farklı olmayacaktır. Ancak ekonomik neden, gezgin dilenci varlıklı bir misafire dönüştüğünde bir ölçüde hafiflese de her ülkedeki Yahudi sayısı yerli nüfusun ekonomik durumunun belirlediği sınıra inene kadar ortadan kaldırılamaz. O zamana kadar bu yabancı rakiplere karşı nefret devam edecek ve yerli halk, bir yerlerde ayrı bir Yahudi Devleti olsa ve tüm uluslar bu devlette somut ifadesini bulan Yahudi milliyetine saygı duysa bile kısıtlayıcı yasalarla ve hatta şiddetle onlara zulmetmeye devam edecektir.

Böylece sorununun çözümü için bir başka şartına ulaşmış bulunuyoruz. İhtiyacımız olan şey sadece bir devlet değil, Yahudilerin çoğunluğunun mevcut tüm yurtlarından göç edeceği ve her ülkedeki sayılarının mahalli şartların gerektirdiği ölçüde azaltılacağı ve bu kadar büyük bir nüfusu muhafaza etmeye muktedir olacak kadar geniş ve maddi açıdan zengin bir devlettir.

İşte burada siyasi Siyonizm'in Aşıl topuğuna geliyoruz. Bir Yahudi Devleti kurma gücüne sahip olduğumuzu kabul edersek, her ülkedeki Yahudi sayısını antisemitizmi hortlatmadan, ülkenin ekonomik durumunun kaldırabileceği azami düzeye indirmeye gücümüz var mı? Devletin kurulmasıyla *Yahudi sorununa son vermeyi* vaat eden yeni Siyonizm'in muhalifleri sürekli olarak bu soruyu soruyor ancak şimdiye kadar Siyonistlerden net ve tatmin edici bir yanıt alamadık. Örneğin son yirmi yılda en az bir milyon Yahudi Doğu Avrupa'yı terk ederek Amerika ve Afrika'ya gitti. Bu, bir Yahudi Devleti'nin kurulması için yeterli olan çok büyük bir sayıdır. Ancak bu göçün, göç edilen ülkelerin ekonomik durumu üzerinde hissedilir bir etkisi olmadı ve bu ülkelerdeki yerli halk ile Yahudiler arasındaki ilişkiler iyileşmedi. Bunun nedeni, göçün aslında bu ülkelerdeki Yahudi sayısını azaltmamış olmasıdır çünkü Yahudi nüfusundaki bu düşüş, kalanların doğal artışıyla her zaman dengelenmiştir. Eğer Pinsker'in fikri broşürü yayınlanır yayınlanmaz hayata geçirilseydi ve tüm bu göçmenler Amerika'ya ya da Afrika'ya değil de Yahudi Devleti'ne gitselerdi, devlet şimdiye kadar başarılı ve gelişmekte olabilirdi ve ulusal yaşam orada tatmin edici şekilde gelişerek Yahudilerin olduğu her yerde halkımıza büyük bir onur kazandırabilirdi. Ancak göçün devam ettiği topraklardaki Yahudi sorunu aynen olduğu yerde kalacaktır çünkü Yahudiler ile yerli halk arasındaki ekonomik rekabet eskisi kadar şiddetli olacak ve yerli halk tarafından tahammül edilemez derecede hissedilmeye devam edecektir. Bu nedenle eğer bir Yahudi Devleti gerçekten de Yahudi sorununu ekonomik yönden tamamen çözecekse, o zaman Diaspora topraklarından her yıl yüz binlerce kişi göç etmelidir. Böylece bu topraklardaki Yahudilerin sayısındaki azalma açıkça görülebilecek ve ekonomik yaşam üzerindeki etkileri yıldan yıla azalacaktır, ta ki yerli halk için nefret ve kıskançlık nedeni olmaktan çıkana kadar. Bu nedenle her şeyden önce kendimize, bu kadar çok sayıda insanı kısa bir süre içinde nakletmenin ve onlara, nerede olursa olsun yeni bir devlette yeni geçim kaynakları açmanın gerçekten mümkün olup olmadığını sormalıyız. Sorumluluk sahibi herhangi bir kişinin bu soruya olumlu yanıt vereceğinden çok şüpheliyim.

Ancak Herzl ve takipçileri tarafından açıklandığı şekliyle yeni Siyonizm için ölümcül olan bu eleştiri, Pinsker'in Siyonizm'ini ciddi bir şekilde etkilemez. Yeni Siyonistler siyasi ve ekonomik sorunu mücadelelerinin tamamı ve nihai hedefi haline getirirler. Öncelikli amaçları *birey olarak* Yahudilerin zor durumlarını iyileştirmektir. Yahudiler her ülkede yabancı olarak görüldüğünden ve yabancının rekabeti onu yerli halkın kızgınlığına maruz bıraktığından, sürgünde böyle bir iyileştirmenin söz konusu olamayacağını düşünüyorlar. Bu nedenle Yahudilerin kendileri için yabancı olmayacakları ve rekabetin suç olmayacağı ayrı bir devlet kurmalarını talep etmektedirler.¹² Ancak bu fikir devlet Yahudilerin tamamının ya da çoğunun durumunu iyileştirilebilmesi, yani onların yabancı ülkeleri terk edip kendi devletlerine yerleştirilebilmesi

¹² Herzl, *Judenstaat*, 24-26.

kaydıyla haklı görülebilir. Bu koşul yerine getirilmediği sürece iyileştirme sadece kısmi olacak ve Yahudi Devletine yerleşmeyi başaran şanslı azınlığı etkileyecektir. Çoğunluk eskisi gibi gurbet elde kendilerinden nefret edilen ve zulüm gören yabancılar olarak sıkıntı içinde yaşamaya devam edecektir. O halde devletin kurulmasıyla Yahudi sorununun ortadan kaldırılacağı vaadi nerede kaldı?

Ancak Pinsker için durum farklıdır. Onun yas tuttuğu kayıp öncelikle Yahudi ulusal onurunun kaybıdır. Diğer uluslar tarafından eşit görülmemeyen, saygı duyulmayan ve her yerde bireylerine sadece yabancı olarak değil sadaka bekleyen dilenciler olarak da davranılan bir *ulus* için ağlamaktadır. Onun için ulusal saygınlık sorunu her şeyden önce gelir. Yahudiler ve Yahudi olmayanlar arasındaki husumetin izini sürdüğü üç nedenden ilki, yeni Siyonistler tarafından bahsedilmeyen, Yahudilerin bir ulus olarak aşağılanmış konumunda yatmaktadır. Bu nokta bahsettiği üç neden arasında kendi görüşüne göre en önemlisidir ve mesaisinin çoğunu işgal eder. Bunun yanında siyasi dava yer almaktadır ve bu davaya da yeni Siyonistlerin aksine ulusal onur sorunu açısından bakmaktadır. Her ülkede yabancı muamelesi görmemiz onu pek rahatsız etmiyor. Bu gerçek kuşkusuz birey olarak bize zarar veriyor ama kendi başına herhangi bir aşağılama ya da aşağılık anlamına gelmiyor. Sorunun kökeni, bize sıradan siyasi anlamda yabancı muamelesi yapılmaması, ancak gezgin dilenciler olarak saygı ve itibar talep etme hakkı olmayan aşağı varlıklar olarak görülmemizdir. Üçüncüsü olan ekonomik neden de böyledir. Pinsker için bunun acısı, esas olarak burada da Yahudilerin diğer yabancıardan farklılaştırılmış olmasında yatmaktadır. Bize gösterilen düşük itibarın sonucu olarak rekabetimiz diğer yabancıardan daha fazla kızgınlığa neden olmaktadır. Bu nedenle Pinsker, bir Yahudi Devleti'nin kurulmasını Yahudi ulusunun ve çoğu uluslar arasında dağılmış olsa bile onun üyelerinin *saygınlığı sorununun* mutlak çözümü olarak görmekte yeni Siyonistlerden daha fazla hak sahibidir. Bu sayede Yahudiler ekonomik rekabet nedeniyle hala çeşitli ülkelerde nefret edilmeye ve zulüm görmeye devam etseler bile her halükarda artık komşularının aşağılamalarına ve kendilerine yöneltilen, bir ulusdan ziyade yabancı bir dünyada başıboş dolaşan ve yalnızca acı çekerek var olan bir dilenci sürüsü oldukları şeklindeki alaylarına maruz kalmayacaklardır.

Öte yandan Pinsker, yeni Siyonistleri pek de rahatsız etmeyen bir başka soruyu gündeme getiriyor; ulusal bilinç sorunu.

Eğer Herzl'in broşüründe yaptığı gibi Yahudi Devleti'nin tüm Yahudileri kapsayacağını ve her bir ³⁶³ Yahudi'ye kendi halkı arasında rahatça yaşama imkânı sunacağını varsayarsak o zaman devletin kurulması için bir teşvik olarak ulusal bilincin önceden gelişmesi konusunda fazla endişelenmemize gerek yoktur. Her bireyin kendi konumunu iyileştirmeye yönelik doğal arzusu elimizde başka ve daha güçlü bir teşvik unsuru olarak hazır bulunmaktadır.¹³ Ancak bir Yahudi Devleti'nin bile Yahudi sorununu ekonomik yönden kesinlikle çözemeyeceğini ve bir devlete ihtiyaç duymamızın temel amacının, kendi ulusumuza diğer ulusların saygısını kazandırmak ve ulusal ruhumuz için sağlıklı bir beden yaratmak gibi ahlaki bir amaç olduğunu kabul edersek, ulusal bilincin aramızda o kadar güçlü ve ulusumuzun onurunun bizim için o kadar değerli olup olmadığı sorusuyla yüzleşmek zorunda kalırız. Herhangi bir şahsi çıkar düşüncesiyle karıştırılmaksızın yalnızca bu güdü bizi bu kadar büyük ve zor bir vazifeye teşvik etmek için yeterli olacaktır.

Pinsker, her zamanki gibi burada da samimi bir şekilde aramızdaki ulusal bilincin amacımız için yeterince güçlü olmadığını bizden gizlemiyor. "En büyük talihsizliğimiz bir ulus oluşturmamamızdır, biz sadece Yahudiyiz." *Galuth* [diaspora] yaşamı her Yahudi'yi tüm gücünü ferdi varoluş mücadelesine vermeye zorladı ve bu mücadelede ulusal onurumuzla tutarlı olup olmadığını çok yakından araştırmadan, elimize geçen her türlü silahı kullanmak zorunda kaldık. Böylece zaman geçtikçe hem milliyet duygumuz hem de haysiyet duygumuz köreldi ve sonunda milli yahut ferdi haysiyetimizi geri kazanma ihtiyacını hissetmeyi bıraktık.¹⁴ Zamanı geldiğinde bize Mesih'i getirerek bu ideal görevi gerçekleştirmeyi Tanrı'ya bıraktık ve kendimizi daha ziyade maddi yaşamımızı idame ettirebilmek için gerekli olan işlere verdik.¹⁵ Modern

¹³"Yahudileri kendi devletlerini kurmaya ve oraya yerleşmeye ne teşvik edecek?" sorusuna Herzl'in yanıtı oldukça basittir: "Bunu sağlamak için anti-Semilere güvenebiliriz." (Herzl, *Judenstaat*, 59).

¹⁴ Pinsker, *Autoemancipation*, 12 [15].

¹⁵ Pinsker, *Autoemancipation*, 16 [18].

kültürün melteminin üzerimize estiği ve uykudaki haysiyet duygumuzu canlandırmaya başladığı günümüzde dahi İsrail halkının Yahudi olmayan uluslar arasında dağılıp kalması gerektiğini savunan, aslında kimsenin inanmadığı ve dürüst olmak gerekirse, 'Yahudi' adını bir utanç unvanı olmaktan çıkarılabileydik kurtulmaktan memnun olacağımız türden bir imtiyaz olan bir "misyona" sahip olduğu şeklindeki garip bir kuruntuyla kendimizi avutmaya çalışıyoruz.¹⁶ Bu özsaygı kaybı, bir yandan içinde bulunduğumuz aşağılanmayı daha da ağırlaştırırken diğer yandan da ilerleme yolumuzdaki en büyük engelin ta kendisidir. Çünkü güçlü bir ulusal bilinç dışında halkımızı, tüm enerjisini ulusal onurunu geri kazanma görevine yöneltmeye ve karşısına çıkan tüm engellere karşı durmadan ve yılmadan mücadele etmeye ne teşvik edebilir? Bu engellerin çok sayıda ve ciddi olduğunu Pinsker yine bizden gizlemiyor. En iyi ihtimalle amacımıza ulaşabilmemiz için belki de ancak insan gücünün yetmeyeceği kadar büyük bir emekten sonra birkaç nesil geçmesi gerekecek. Ancak, ulusal kurtuluşumuza giden tek yolun bu olduğunu bildiğimiz için tehlikeden ya da çabalarımızın başarısından emin olmadığımız için korkakça geri dönmemeliyiz.¹⁷ Ancak böyle bir dil yalnızca görevin ağırlığıyla orantılı olarak amaca ulaşma arzusunu yoğunlaştırabilen, tüm halkın kalbinde bir an için alevlenebilen ve "ulusal bir kararlılık", yeniden canlanma işini üstlenmek ve onu nesilden nesile, tamamlanana kadar sürdürmek için kutsal ve bükülmez bir kararlılık üretebilen, tamamen uyanmış bir ulusal bilinç tarafından anlaşılabilir. Ve "nerede" diye soruyor Pinsker acı bir şekilde "bu ulusal bilinci nerede bulacağız?"

Pinsker bu soruya tatmin edici bir yanıt bulamadı. Bu ulusal bilinci kategorik bir zorunluluk, *olmazsa olmaz bir koşul* haline getirmişse de bunun nasıl sağlanacağını kendisi göstermemiştir. Bu nedenle aşağıdaki pratik şemanın tamamı, şartlı olarak formüle edildiği izlenimini vermektedir. Yani halkımız arasında hangi yolla olursa olsun bu fikri pratikte hayata geçirmelerini sağlayacak kadar güçlü bir ulusal bilincin ortaya çıkmasına tabidir.

Pinsker'in pratik planı, yukarıda da söylediğim gibi sadece bir taslaktır. Ancak genel hatları, Herzl tarafından günümüz Siyonist politikasının temeli olan broşürde ortaya konanlara çok benzemektedir.

364 Musa gibi bir lider daha bulmayı umamayacağımıza göre -"tarih böyle liderleri aynı halka tekrar tekrar bahşetmez"- ulusal yeniden doğuş hareketinin liderliğini, "birliktelikleriyle belki de bizi kınama ve zulümden kurtarmayı en az bir büyük lider kadar başaracak" güçlü iradeye ve cömert karaktere sahip bir grup seçkin Yahudi üstlenmelidir.¹⁸ Herzl bu kolektif *negotiorum gestor* [vekaletsiz iş idaresi] hakkında çok benzer bir dil kullanır,¹⁹ Herzl de Pinsker de üyelerini üst sınıf Yahudiler arasında arar ama Herzl'in gözü özellikle İngiltere Yahudilerindedir, Pinsker ise genel olarak zaten var olan büyük örgütlere bakar.²⁰ Herzl bu yönetim organına "Yahudi Cemiyeti" adını verir; Pinsker ise "Rehber/Nizamname" [*Directorium*] der. Herzl, Yahudi Cemiyeti'nin oluşumunu çok basit bir şekilde tasvir eder. İngiliz Yahudilerinin en iyileri, projeyi onayladıktan sonra hiçbir ön hazırlık yapmadan bir araya gelir ve bir "Yahudi Cemiyeti" kurarlar. Herzl önce bir Ulusal Meclis'in toplanmasına gerek görmez. Cemiyet'in hükümetler nezdinde itibar kazanması için gerekli olan genel onay daha sonra kendiliğinden gelecektir.²¹ Ancak Pinsker çeşitli örgütlerin "kendilerinin çekirdeğini oluşturacakları bir *Ulusal Kongre*" çağrılarını istiyordu. Ancak bunu yapmayı reddetmeleri durumunda en azından "Directorium" adı verilen ve ulusal çalışmadaki tüm güçleri birleştirecek özel bir "ulusal kurum" oluşturmalarını önerir. Bu kurumun temel ve acil amacı, "çeşitli ülkelerde proletarya olarak var olan ve yerli halk tarafından seilmeyen yoksul Yahudi azınlık için güvenli ve bağımsız bir sığınma evi kurmak" olacaktır.²² Diğer tüm Yahudiler sadece "belli bir noktaya kadar zaten

¹⁶ Pinsker, *Autoemancipation*, 19 [20]. Devamında görüleceği üzere, Pinsker'in eleştirisi yalnızca "misyonu" dağılmışlığımızın ahlaki sonu haline getirenlere yöneliktir. Misyonomuzu ancak tamamen dağılmış olursak yerine getirebileceğimizi düşünüyorlar, oysa gerçek tam tersidir. "Şimdiye kadar dünya bizi sahibi bir firma olarak görmüyor ve bize çok az itibar ediyor." Bu nedenle, bir misyonu yerine getirerek dünyaya gerçekten fayda sağlamak istiyorsak, dünyanın geri kalanı nezdinde itibarımızı arttırmak için öncelikle ulusal konumumuzu sağlamlaştırmalıyız.

¹⁷ Pinsker, *Autoemancipation*, 20 [21].

¹⁸ Pinsker, *Autoemancipation*, 26 [25].

¹⁹ Herzl, *Judenstaat*, 70.

²⁰ Görünüşe göre, [Ha-Am] *Alliance Israélite Universelle* ve onun İngiltere ve Avusturya'daki kardeş örgütlerini kastediyor. Yahudi Kolonizasyon Teşkilatı henüz ortaya çıkmamıştı (Leon Simon).

²¹ Herzl, broşüründe propaganda amacıyla bile olsa büyük toplantılardan pek hoşlanmadığını gösterir. "Siyonist Kongre'nin kurucusu, "bir sürü palavrayla özel toplantılar düzenlemeye gerek yok" diye yazıyor. (Herzl, *Judenstaat*, 57).

²² Pinsker, *Autoemancipation*, 27 [25-26]. Başka bir yerde (34 [30]) Pinsker, sığınma evinin *siyasi* yollarla ("politisch gesichert.") güvence altına alınması gerektiğinde ısrar etmektedir.

vatandaşlığa kabul edildikleri" Batı'da değil, aynı zamanda "kolayca hoş görülmedikleri" buldukları yerde kalabilirler. Herzl'in aksine Pinsker tüm Yahudilerin evlerini terk edip kendi devletlerine gitmelerini mümkün görmemektedir. Yukarıda da belirttiğim gibi bu onun gerçek amacı için gerekli de değildir. Mevcut koşullar altında ekonomik baskı bu "azınlığın", ikamet ettikleri ülkelerden her yıl göç etmelerine neden oluyor ve binlerce Yahudi artık kendilerini geçindiremedikleri için evlerini terk ediyor. Şu anda bu göçmenler bir beladan kaçarken başka bir belanın içine düşüyorlar. Ülkeden ülkeye dolaşıyorlar ve uygun bir dinlenme yeri bulamıyorlar ve çeşitli kuruluşlar tarafından Yahudilerin göçü ve yeni evlere yerleştirilmesi için harcanan büyük miktarlardaki paralar gerçek bir fayda sağlamıyor çünkü yeni ev de sadece geçici bir barınak. Yeni ülkedeki Yahudilerin sayısı "doyum noktasına" ulaştığında yolculuğun yeniden başlatılması ve Yahudilerin başka ülkelere hareket etmeleri gerekecektir. Ancak henüz zaman varken birçok güvensiz sığınak yerine tek bir güvenli sığınak hazırlayabilirsek, fazlalık yavaş yavaş oraya doğru yol bulacak ve sakinleri yıldan yıla artacak, sonunda ulusal yaşamımızın merkezi haline gelecektir. Yine de halkın büyük kısmı şimdiye kadar olduğu gibi yabancı topraklara dağılmış olarak kalacaktır.

"Directorium"un ilk işi, her açıdan amacımıza en uygun bölgeyi araştırmak ve bulmak için uzmanlardan oluşan bir keşif heyeti göndermek olacaktır. Broşürünü yazdığına Pinsker henüz mazideki topraklarımızı sığınabileceğimiz tek yer olarak görmüyor, aksine Filistin'e olan köklü sevgimizin bizi yanıtlanabileceğinden ve siyasi, ekonomik ve diğer koşulların gerekliliğini dikkate almadan belki de elverişsiz olan bu ülkeyi seçmemize ikna edebileceğinden korkuyordu. Bu nedenle bizi bu konuda duygularımızla hareket etmememiz konusunda ısrarla uyarmakta ve toprak sorununu kapsamlı ve ayrıntılı bir araştırmadan sonra çözecek olan bir uzmanlar komisyonuna bırakmamızı istemektedir. Yine de genel olarak arzu edilen bölgenin ya Amerika'da ya da Türkiye'de bulunacağını düşünüyor.²³ İkinci alternatif olarak bağımsızlığı Türkiye ve diğer Büyük Güçler tarafından garanti edilecek özel bir "Paşalık" kuracağız. "Direktörlüğün başlıca görevlerinden biri" diye yazıyor Pinsker, bugün tüm dünyada "diplomatik" Siyonizm'in ortodoks bir taraftarı gibi "bu proje için Babıali'nin ve diğer Avrupa Hükümetlerinin sempatisini kazanmak olacaktır."²⁴

"Direktörlük toprak satın alma ve kolonizasyonu örgütlemeye işine girişecektir ama o vakte kadar değil" diye bizi bir kez daha uyarıyor Pinsker. Bu iş için "bir anonim şirket" teşkil edecek olan "bir grup kapitalistin" yardımına ihtiyaç duyulacaktır ki bu da tıpkı Herzl'in planında görüldüğü gibi Yahudi Cemiyeti'nin yanında, yerleşimin maddi işlerini yönetmek üzere bir kapitalistler şirketi olan Yahudi Şirketi'nin kurulmasına tekabül etmektedir.

Pinsker daha sonra yeni yerleşimin ilerleyişini arazinin nasıl küçük parseller halinde parselleneceğini, bazılarının sermaye sahibi kişilere satılacağını ve bazılarının da bu amaçla kurulan bir *Ulusal Fon*'un yardımıyla maddi durumu iyi olmayan kişilere tahsis edileceğini vb. ana hatlarıyla anlatmaya devam etmektedir. Ancak şu anki amacımız için onu daha fazla takip etmemize gerek yok. Siyasi Siyonizm'in tüm teorisini ortaya koyanın Pinsker olduğunu ve haleflerinin onun planına önemli bir şey eklemek şöyle dursun aksine onun fikri temelini büyük ölçüde ortadan kaldırdıklarını görmek isteyen herkes için yukarıda söylenenler yeterli olacaktır. Nitekim halefleri, siyasi Siyonizmin ahlaki değerini öylesine ciddi bir şekilde tahrir etmişlerdir ki artık ne ifa ne de inkâr edebilecekleri çeşitli vaatlere sığınmak zorunda kalmışlardır. Pinsker'in ve Herzl'in broşürlerini karşılaştıran herkes için bu çok açık bir şekilde ortaya çıkacaktır.

Gördüğümüz gibi Pinsker manevi yöne, Herzl ise maddi yöne vurgu yapmaktadır. Bu nedenle Pinsker sadece ulusal bir merkez kurmak isterken, Herzl tam bir "sürgünlerin toplanması" vaadinde bulunmaktadır. Pinsker bu konudaki muharrik gücü kuvvetli bir ulusal bilinçte, Herzl ise ferdin ıslahı arzusunda bulur. Bu nedenle Pinsker zorlukları azaltmayı gerekli görmemekte, aksine hedefe belki de -bu "belki" kelimesine dikkat edin!- ancak sonsuz fedakârlık pahasına ulaşılabilmesini ısrarla vurgulamaktadır. Benzer şekilde bunun tek başına bir neslin işi olmadığını da farkındadır. "Biz sadece ilk adımı atmamız, bizden sonrakiler ölçülü adımlarla ve gereksiz yere acele etmeden bizim izimizden ilerlemelidirler."²⁵ Herzl öyle değil. O, zorlukları hafifletmek zorundadır çünkü aksi takdirde şu soruyla yüzleşmek zorunda

²³ Herzl de kitapçığında belirli bir bölgeye karar vermez; ancak Amerika ve Türkiye'ye bakar ve Arjantin ya da Filistin'i önerir (Herzl, *Judenstaat*, 29).

²⁴ Pinsker, *Autoemancipation*, 30 [28].

²⁵ Pinsker, *Autoemancipation*, 35 [31].

kalacaktır: "Eğer bireyler olarak daha iyiye ulaşmak istiyorsak, bu enerjiyi onlara ayırırsak az ya da çok karşılanabilecek pek çok acil ihtiyacımız varken, başarılması nesiller sürecek ve belki de hiç başarılamayacak bir görev için bu kadar enerjiyi nereden bulacağız?" Bu nedenle Herzl, sadece biz istersek projesini kısa sürede gerçekleştirmenin çok kolay olacağını vaat etmekten asla yorulmadı. "Bir başlayalım, Yahudi düşmanlığı her ülkede hemen yok olacaktır çünkü bu bizim onunla barış anlaşmamız olacaktır. Yahudi Şirketi bir kez kurulsun, bunun haberi bir günde dünyanın öbür ucuna yayılacak ve konumumuz hemen iyileşmeye başlayacaktır... Böylece bu süreç süratle ve fakat sarsıntısız bir şekilde ilerleyecektir."²⁶ Aynı farklılık iki broşürün genel şemasında da görülmektedir. Pinsker broşürünün büyük bir kısmını ulus olarak ne kadar dibe battığımızı ve onurumuzu kurtarmak için kendimize ait bir devlete ne kadar ihtiyacımız olduğunu göstermeye ayırmıştır. Sadece sonunda fikrinin pratikte nasıl hayata geçirileceğini hayal ettiğini kısaca açıklıyor. Çünkü onun bakış açısına göre esas olan, ne pahasına olursa olsun haysiyetimizin bu eylem tarzını kesinlikle gerektirdiğine karar vermemizdir. Başlangıçta başarıp başaramayacağımız ya da nasıl ve ne zaman başaracağımız sorusu üzerinde fazla düşünmemize gerek yoktur çünkü görevin gücümüzü aştığını düşünsek bile serzenişimizi yok etmek amacıyla bu görevi üstlenmeliyiz. Haysiyet meselesi hiçbir hesaba gelmez. Ancak Herzl temel ilkeler ve nedenlerle çok kısa bir şekilde ilgilenir, çünkü materyalist bakış açısına göre bunları genişletmeye gerçekten gerek yoktur. Sürgündeki Yahudilerin durumunun çok kötü olduğundan ve gidip kendileri için ayrı bir devlet kurmalarının hem kendileri hem de komşuları için daha iyi olacağından şüphe eden var mı? Bizim "asimilasyoncularımız" bile eğer bu projenin çok fazla zahmete girmeden, "hızlı ama sarsıntısız" bir şekilde gerçekleştirilebileceğini baştan kesin olarak bilselerdi, kesinlikle büyük ölçüde hemfikir olurlardı. O halde asıl soru, hedefe gerçekten de bu kadar rahat koşullar altında ulaşıp ulaşılamayacağıdır. Bu nedenle Herzl dikkatinin çoğunu bu soruya ayırır ve pratik planını en ince ayrıntısına kadar açıklar. Amacı, kendi planının maddi ya da manevi hiçbir büyük fedakârlık gerektirmediğini ve A'dan Z'ye her şeyin kolaylıkla, hızla ve evrensel memnuniyetle başarılabileceğini göstermektir. Yahudi Devleti'ne yapılan tüm göçü, tüm halkın orada toplanacağı zamana kadar neredeyse

366 bir tatil gezisi gibi anlatır. Bu devletin kendisinde herkes rahat ve refah içinde yaşar. Artık hiç kimse sıradan hayatının en küçük alışkanlıklarından bile vazgeçmek zorunda kalmayacaktır. Hatta göçmenin arkadaşlarını ve akrabalarını özlemesi bile gerekmeyecektir. Çünkü Yahudiler farklı memleketlerden "mahalli gruplar" halinde ayrılacaklar ve bu esasa göre kendi topraklarına yerleştirileceklerdir. Böylece her bir fert kendisine coğrafi ve manevi olarak en yakın olan gruba intisap edebilecektir. Devletin güçleri üzerine inşa edileceği işçi sınıfı günde sadece yedi saat çalışacak ve tüm işi sermayesiyle yönetecek olan Yahudi Şirketi bile herhangi bir mali riske girmeyecektir çünkü yatırımları sağlam olacak ve olağanüstü iyi bir kâr sağlayacaktır.²⁷

Ayrıca iki kitapçık arasındaki büyük üslup farkını da hesaba katarsak, Herzl'in broşürünün Pinsker'in eski Peygamberlerin dilini andıran makalesinin modern gazetecilik diline aktarıldığı bir tercümesiymiş gibi bir havaya sahip olduğunu görebiliriz.

Yine de politik Siyonist teorinin yaratıcısı olarak Pinsker'in adı neredeyse unutulmuştur. Kendisinden genellikle sanki ufku bu alandaki faaliyetleriyle sınırlıymış gibi sadece Filistin'deki "ehemmiyetsiz kolonizasyon" çalışmalarıyla bağlantılı olarak bahsedilir. Gerçek olanın görünür olan olduğu sıradan insanlar sadece yapılanları hatırlarlar ve Pinsker'in yaptığı şeyin ve sonraki çalışmalarına da hasrettiği şeyi tam anlamıyla aslında dile getirerek başladığı mesajla doğrudan bir ilişkisi yoktur.

Pinsker'in teorisinin siyasi karakterine rağmen *Hovevey Zion*'un çalışmalarına nasıl katıldığını başka bir yerde göstermişim. Yaptıkları işin, hayalini kurduğu büyük projeden çok uzak olduğunu gayet iyi anlıyordu ama aynı zamanda güçlü bir ulusal bilinçten kaynaklanan "ulusal kararlılık" olmadan, birlik ve tüm halkı kucaklayan bir örgütlenme olmadan, büyük fikrini gerçekleştirmenin imkânsız olacağını da

²⁶ "Eilig und doch ohne Erschütterung" (Herzl, *Judenstaat*, 85). Bir yerde Herzl, tüm halkın çeşitli ülkelerden kendi devletine göçünün "birkaç on yıl" (27) süreceğini söyler ancak kesin olarak kaç yıl süreceğini söylemez. Başka bir yerde daha kesin konuşur; göç "belki yirmi yıl, belki de daha fazla" sürecektir (79).

²⁷Pinsker'in de Direktoryum'uyla işbirliği yapacak olan kapitalistler şirketinin iyi bir kâr bekleyebileceğini ima ettiğini belirtmek gerekir. Ancak bu beklentiden söz eder etmez ekliyor: "Bununla birlikte, bu ulusal kurtuluş eyleminin az ya da çok iyi bir iş olup olmayacağı, bu girişimin halkımızın geleceği için taşıdığı önemle kıyaslandığında çok da önemli değildir." (32-33 [30]).

anlıyordu. Büyük devletlerin rızası, Bâbiâli'nin teveccühü, hatta imzalanmış ve mühürlenmiş bir antlaşma. Bütün bunlar, birliğimiz ve yılmaz irademiz sayesinde güçlü, mevcut ulusal çöküşümüzün bilincine baştan aşağı nüfuz etmiş ve daha asil bir gelecek için her şeyimizi feda etmeye hazır tek bir halk olmadığımız sürece bize zerre kadar yardımcı olamaz. Bu nedenle Pinsker, halkın her kesiminde ulusal kayıtsızlığın hakim olduğunu görüp, bayrağına ilk koşacaklarını umduğu egemen sınıfların kalbinde bildirisinin ne kadar cılız bir yankı uyandırdığını fark etti. Ayrıca kendi idealiyle kıyaslandığında küçük ve önemsiz olsa da ulusal bir projeyi hayata geçirmek için mümkün olan her türlü çabayı gösteren cılız imkânlarla sahip ya da herhangi bir imkânı olmayan küçük bir grup gördüğünde Pinsker, bu çabaya girişenlere elini uzatmaktan kendini alamamıştır. Zira onlarda bir teşkilatın nüvesini ve "ulusal kararlılığın" küçük bir başlangıcını görmüştür. Pinsker için Filistin'de icra edilen faaliyetler, yalnızca fiili olarak kendi önerdiği projenin hayata geçirilmesinin başlangıcı değildir. Aynı zamanda ulusal bilincin canlanmasının ve halkın ortak bir idealin bayrağı altında birleşmesinin de başlangıcını teşkil eden hazırlık safhasının da başlangıcıdır. Küçük çaplı ulusal eylemler aracılığıyla, bildirisinde amaçladığı tüm halkın ulusal kararlılığına ulaşmayı umuyordu ve asıl iş o zaman başlayacaktı.

Yeni Siyonistlerin de bugün, henüz bilinçsizce dahi olsa izledikleri yolun tam olarak bu olduğu çok açıktır. Örneğin, Herzl'in vizyonundaki elli milyon sterlinlik bir sermayeye sahip olan ve sadece Yahudi Devleti'ne yerleşimciler yerleştirmeyi değil aynı zamanda Diasporadaki tüm Yahudilerin mülklerini satmayı ve işlerini yürütmeyi de üstlenen Yahudi Şirketi ile şimdi Filistin ve Rusya'da bazı basit ve önemsiz ticari faaliyetler yürütmek için sonsuz emekten sonra açılan çeyrek milyonluk küçük banka arasındaki uçurum ne kadar büyüktür! Ya da yine Herzl'in broşüründe tarif ettiği Yahudi Cemiyeti -Musa'nın yaptığı gibi tüm halkın başında duracak ve tüm ulusal işlerini yönetecek bir Cemiyet- ile şu anda Siyonist örgütün başında duran Eylem Komitesi arasında herhangi bir ilişki var mı? Ve Siyonist liderlere göre Yıldız Köşkünde belli bir bedel karşılığında elde edilmesi mümkün olan küçük tavizlerle Yahudi Devletine -tüm iktidarlar tarafından garanti edilen o özgür devlete- nasıl ulaştırılacağız? Açık gerçek şudur ki yeni Siyonistlerin mükemmel bir "siyasi" çalışma olarak gördükleri tüm bu çalışmaların Pinsker'in üstlendiği küçük kolonizasyon çalışmaları gibi siyasi Siyonizm teorisiyle çok az ilgisi vardır. Diğerinde olduğu gibi bunda da çalışmanın tüm değeri, birlik, örgütlenme ve ulusal kararlılık yönünde yavaş yavaş eğittiği insanlar üzerindeki etkisinde yatmaktadır. Başka bir deyişle Pinsker'in zamanında olduğu gibi hala ilk aşamadayız, hazırlık çalışmalarının ön aşamasındayız.

Ancak kabul etmek gerekir ki pratik alanda -hazırlık çalışmaları ve propaganda ile sınırlandırılabilir- Pinsker çok az şey yaptı ve on yıllık çalışmasında yeni Siyonizm'in liderinin beş yılda başardığının yarısını bile başaramadı. Pinsker sadece bir teorisyendi, Siyonizm'in teorisini halefinden daha iyi ve daha eksiksiz bir şekilde çalıştı ancak tüm teorisyenler gibi iş pratik çalışmaya geldiğinde çok az faydası oldu. Onun tipindeki adamlar, basit ruhlu ve bir dereceye kadar saf fikirli, diplomasinin hile ve kurnazlıklarından masum, çıplak gerçeklerden başka bir şey bilmeyen adamlar, halkın beğenisini kazanmanın yolunu bulamazlar. Sözleri çok samimi, eylemleri çok açık sözlüdür. Kalabalığı ancak onun seviyesine inebilen, zevklerine hitap edebilen ve doğru zamanda doğru olanı seçerek yüzlerce melodiyle ona seslenebilenler cezbedebilir ve iradelerine boyun eğdirebilirler. Pinsker bu sanatların hiçbirine sahip değildi. Örneğin, Filistin'in sömürgeleştirilmesi için Yıldız Köşkü'ne pazarlık yapmaya gitmiş olsaydı ve orada kendisine şöyle denmiş olsaydı: "Eğer iki milyon sterlininiz varsa şunları şunları alabilirsiniz; yoksa hiçbir şey" denseydi ne yapardı? Hiç kuşkusuz hemen şu yanıtı verirdi: "O kadar büyük bir paramız yok ve şu anda onu alma umudumuz da yok." O zaman evine eli boş döner ve kamuoyu ne gittiğinden ne de döndüğünden haberdar olurdu, ya da meseleyi gizli tutmak mümkün olmasaydı herkes Yıldız'da "bazı adımlar atıldığını" ama hiçbir şey elde edilemediğini bilirdi. Bu elbette kötü bir izlenim bırakacak ve az sayıdaki destekçisinin enerjisini zayıflatmaya bir dereceye kadar yardımcı olacaktı. Ancak geçen yıl benzer bir olayda Siyonist liderlerin nasıl davrandığını hepimiz hatırlıyoruz. Bu çizgideki liderlik, yalın gerçeklerden hoşlananları tatmin edemez ancak pragmatik bir bakış açısından şüphesiz avantajlıdır. Her şeyden önce insanlar sadece Sultan'ın Siyonist liderleri olumlu karşıladığı ve onlara bazı vaatlerde bulunduğu, ancak ayrıntıların henüz yayınlanmadığı sevindirici haberi duydular hatta bu haber bir günde dünyanın öbür ucuna yayıldı. Bu

haber geniş yankı uyandırdı, dostlar ve düşmanlar nefeslerini tutmuş perdenin açılmasını bekliyordu. Haber kamuoyuna mal olduktan ve Siyonistlerin umutlarını canlandırdıktan sonra liderler büyük vaatlerin şartlı olarak yapıldığını ve iki milyon sterlinleri olmadığı sürece yerine getirilemeyeceğini duyurdular. İşlerin gerçek yüzünü bilen herkes bu koşulun yerine getirilemeyeceğini, dolayısıyla verilen sözlerin boş laftan ibaret olduğunu hemen anladı ve liderler de Sultan'la görüşürken bile bunu anlamışlardı. Yine de ilk izlenim tamamen silinmedi ve birçok insanda, halkın tüm kesimlerinin tüm güçlerini ortaya koymaya hazır olması halinde büyük bir şey yapılabileceği inancını, işçilerin enerjisini yoğunlaştırmak ve onları daha büyük çabalar göstermeye teşvik etmek için hesaplanan türden bir inancı güçlendirmeye hizmet etti.

Kıscası teori ve uygulama şüphesiz birbirine bağlı iki bölümdür ancak her biri özel yeteneklere ve farklı zihin niteliklerine ihtiyaç duyar ve bunlar bir insanda zorlukla birleştirilebilir. Bu nedenle herkesi kendi bölümündeki değerine göre onurlandırmalıyız. Dinden bir örnek vermem gerekirse, Pinsker'in siyasi Siyonizm müjdesinin yaratıcısı, Herzl'in ise havarisi olduğunu söylemeliyim. Pinsker yeni düzeni getirmiş, Herzl ise ona geçerlilik kazandırmıştır. Ancak havarinin müjdeyi yaratıcı tanıması ve onun büyüklüğünü kabul etmesi olağandır, müjdeyi yaydığı gibi yurtdışında da yayıncılar ve onu getirenin adını kutsar. Siyonist elçi bu geleneği takip etseydi, Pinsker şimdi dünya çapında bir üne sahip olacak ve parolası Siyon olan herkes tarafından saygı görecekti. Ancak Herzl, gerçekte onun meslek sırrı [*métier*] olan pratik misyonla yetinmeyecekti. Onun bu müjdeyi tamamen kendisine ait olması için -doğrusu, daha düşük bir biçimde-baştan "yaratması" gerekmektedir. Böylece müjde ne kadar yayılırsa, gerçek yaratıcısının o kadar tamamen unutulması gibi garip bir sonuç ortaya çıkmıştır.

Ancak beni ilgilendiren Pinsker'in ünü değil. Yaşadığı dönemde şöhret ve yükselme arzusundan o kadar uzaktı ki bugün hayatta olsaydı, fikrinin gördüğü geniş rağbetten yürekten sevineceğinden ve kendisine yapılan haksızlıktan dolayı yüzünde en ufak bir hoşnutsuzluk belirtisi olmayacağından hiç şüphem yok. Tek üzüntüm, Pinsker'in harika broşürünün onunla birlikte batmış olması ve Siyonist müjdenin kendisinin daha yüzeysel ve daha materyalist hale gelmiş olmasıdır.²⁸ Siyonizm bir inançtır ve diğer tüm inançlar gibi gerçek inananlar tarafından ruhani etkinin kaynağı olarak kabul edilecek, otoriter bir "Müjde"ye ihtiyaç duyar. Şu anda Siyonizm'in bir "Müjde"si yoktur. Herzl'in yeni Siyonistler üzerindeki etkisi ne kadar büyük olursa olsun broşürü bu yüksek saygınlığa erişememiştir. Ancak onun genel ruhu, Siyonistlerin üzerinde yaşadıkları ve inançlarını aldıkları diğer tüm broşür ve konuşmalara yayılmıştır ve gördüğümüz gibi bu ruh, kitleleri maddi çıkarların üzerine çıkarmaya ve onları daha yüksek bir ulusal ideal için büyük fedakârlıklar yapabilecek hale getirmeye hesaplanmamıştır. Pinsker'in broşürü, Siyonizm literatüründe ilk sırada yer almaya ve partinin tüm görüş ve politikalarının *kaynağı ve aslı* [*fons et origo*] olarak saygı gösterilmeye layık tek eserdir. Bu broşür Siyonistler arasında yayılsa ve onlara tanındık gelse, hiç kuşkusuz onları bireyin avantajından çok tüm halkın onuruna önem veren, tehlike karşısında asla korkmayan, asla sabırsız olmayan ve başarı için hiçbir kesinlik talep etmeyen saf idealizm ruhuyla eğitmeye yardımcı olacaktır. O zaman liderler ne coşkuyu gerekli sıcaklıkta tutmanın yollarını aramak zorunda kalırlar ne de sadece coşkunun körlüğünün bir an için fark edemeyeceği abartılı vaatlere ve kendi kendisiyle çelişkilere düşerler.

Ancak coşku, hızla yayılan ancak uzun ömürlü olmayan bir alevdir. Böylesi bir ulusal görev için gerekli olan muazzam gücü birbirini izleyen pek çok kuşakta yaratabilecek olan, yalnızca yavaş yavaş yanan bir ateştir. Bu nedenle tüm dış gösterilerin ve geçit törenlerinin ulusal bir ideale susamış olanları artık tatmin etmeyeceği bir günün geleceğine inanıyorum ve o gün pek çok kişi Pinsker'i ve onun saf ve yüce mesajını, halkımızın onurunu yeniden tesis etmek ve insanlık için değerimizi arttırmaktan başka bir amaç uğruna olmayan sınırsız çalışma ve ödüksüz fedakârlık mesajını, bir kez daha hatırlayacaktır.

²⁸Pinsker yaşadığı dönemde bile anlaşılma ve broşürü tam değeriyle takdir edilmemiştir. Smolenskin, eleştirisinde, broşürde o zamanlar İbrani edebiyatında geniş bir moda olan yüzeysel *Hibbat Zion*'un ötesinde hiçbir şey görmedi ve "bu tür fikirlerin ... daha önce hiç ifade edilmediği" bir dil olan Almanca yazılmış olması dışında övcek bir şey bulamadı.